

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKINDA BİLGİ NOTU

2010 yılında yapılan referandumdan sonra 5982 sayılı Kanun'la Anayasa'nın özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20. Maddesine "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" hükmü eklenerek, kişilerin kişisel verilerinin korunması açıkça Anayasal güvence altına alınmıştır. Bu kapsamda çıkarılan 24 Mart 2016 tarih ve 6698 sayılı **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** (kısaca "**Kanun**") 07.04.2016 tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Kanun, Avrupa Birliği'nin 95/46/EC sayılı "*Kişisel Verilerin İşlenmesi Sırasında Gerçek Kişilerin Korunması ve Serbest Veri Trafik Direktifi*" (kısaca "**AB Direktifi**") kaynak alınarak hazırlanmıştır. Kişisel verilerin işleme şartlarını, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını ve kişisel verilerin işlenmesi ve transferine ilişkin gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenleyen Kanun, bu amaç doğrultusunda, kişisel veri işleyen gerçek ve tüzel kişilere kapsamlı yükümlülükler yüklemiş olup, bu yükümlülüklerle uyumun denetlenmesi için bağımsız bir kamu otoritesi olarak Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun (kısaca "**Kurum**") kurulmasını öngörmüştür.

Kanun'un yayımlanmasıyla birlikte, ticari işletmeler, artık çalışanlarının, müşterilerinin veya tedarikçilerinin verilerini işleyip devrederken söz konusu Kanun'a uygunluk denetimi yapması ve sözleşmelerini buna göre şekillendirmesi gerekmektedir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak Kanun'un öngördüğü yeni rejim aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. "Kişisel Veri" Kavramı

Kanun'un uygulama alanının merkezinde "*kişisel veri*" kavramı bulunmaktadır. Kişisel veri, Kanun'un 3 üncü maddesinin (d) bendinde, "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır. Her türlü bilgi ifadesi son derece geniş olup, bir gerçek kişinin; adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunduğu kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri, bordro, banka dekontları, nüfus cüzdan fotokopileri, çalışan performans değerlendirme raporları, müşteri şikayet raporları, mülakat değerlendirme raporları, kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan

tüm veriler, kişisel veri olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan, bir verinin kişisel veri sayılabilmesi için belirli bir hassaslık içermesi şart değildir. Bununla birlikte, Kanun, bir takım kişisel verileri “*özel nitelikli kişisel veri*” olarak tanımlanmış ve bunların veri sahibinin rızası olmadan işlenebileceği durumları daha sınırlı tutmuştur. “*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri*”, özel nitelikli kişisel veri niteliğindedir.

Kişisel veri kavramının tanımına ilişkin bir diğer önemli husus ise, belirli kişiler yanında, belirlenebilir kişiler hakkındaki bilgilerin de kişisel veri sayılmasıdır. Kanun’da belirlenebilir kişilerin kimler olduğu tanımlanmamıştır. Ancak, maddenin gerekçesinde, belirlenebilme kriteri konusunda bazı açıklamalara yer verilmiştir. Gerekçenin ilgili kısmı şöyledir:

“Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması, mevcut verilerin herhangi bir şekilde bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesini ifade eder. Yani verilerin; kişinin fiziksel, ekonomik, kültürel, sosyal veya psikolojik kimliğini ifade eden somut bir içerik taşıması veya kimlik, vergi, sigorta numarası gibi herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm halleri kapsar.”

2. Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kanun, esas olarak kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yükümlülük ve hakları düzenlenmektedir. Bu bakımdan önem taşıyan “*kişisel verilerin işlenmesi*” kavramı, Kanun’un 3’üncü maddesinin (e) bendinde, tanımlanmıştır. Buna göre, “*kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem*”, kişisel verilerin işlenmesi sayılacaktır.

Bununla birlikte, yukarıda bir işlenme hali olarak sayılan kişisel verilerin aktarılması hali, Kanun’un 8 ve 9’uncu maddelerinde özel olarak düzenlenmiştir. Buna ilişkin ayrıntılı açıklamalar 6 numaralı başlıkta ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

3. Veri Sahibinin Rızası

Kanun’un 5’inci maddesinde, **kişisel verilerin işlenebilmesi için veri sahibinin açık rızasının alınması şart koşulmuştur. Dolayısıyla, söz konusu rıza alınmadan, bir kişisel verinin işlenmesi bazı istisnalar dışında hukuka aykırı olacaktır.**

5’inci maddenin gerekçesinde, veri sahibi tarafından verilecek “*rıza*”nın tanımı konusunda, AB Direktifi’nde yapılan tanıma atıf yapılmıştır. Buna göre, rıza, “*ilgili kişinin kendisiyle ilgili veri işlenmesine, özgürce, konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olarak, tereddütte yer bırakmayacak açıklıkta ve sadece o işlemle sınırlı olarak verdiği onay beyanıdır*”.

Kanun’a göre açık rızanın üç unsuru vardır: (i) Belirli bir konuya ilişkin olma, (ii) bilgilendirmeye dayanma, (iii) özgür iradeyle açıklanmış olma. Bu unsurları karşılamayan rızalar hukuken geçerli olmayacak ve veri işleyeninin sorumluluğunu

ortadan kaldırmayacaktır. Kanun açık rıza konusunda herhangi bir şekil şartı öngörmemekle birlikte, açık rızanın yukarıda belirttiğimiz unsurlarının sağlandığını göstermesi ve ispat kolaylığı için yazılı olarak alınmasını önerir, açık rıza metinlerinin de açık, anlaşılır ve yalın bir şekilde kaleme alınması gerekmektedir. Açık rızanın alındığı ortam veya metin dışındaki başka bir ortama veya metne atıf yapılarak ilgili kişinin açık rızası alınmamalıdır. Açık rıza, ilgili kişinin özgür iradesiyle açıklamada bulunduğunu ortaya koyacak şekilde ilgili kişinin seçimine sunulmalıdır. Ancak önemle belirtmek isteriz ki, açık rıza tüm kişiler veri işleme faaliyetlerine hukukilik kazandıran tek unsur değildir. Açık rıza her zaman geri alınabilir, ancak geri alma işlemi ileriye etkili olarak sonuç doğuracaktır.

Veri işleyenler bakımından açık rızanın alınması ile ilgili öncelikle açık rızanın hangi faaliyet özelinde alınması gerektiğinin tespit edilmesi için **veri işleme envanteri** çıkarılmalı ve bu envanter üzerindeki faaliyetler hukuksal olarak analiz edilerek yalnızca açık rızaya dayalı olarak yürütülmesi gereken faaliyetler tespit edilmelidir. İlgili faaliyet özeline özgülenmesi gereken açık rıza yalnızca bu faaliyetin gerçekleştirilmesinin (kişisel veri işlenmesinin) hukuki şartı olmalıdır. Belirli bir konu ile sınırlandırılmayan ve ilgili işlemle sınırlı olmayan genel nitelikteki açık rızalar “şemsiye rızalar” hukuken geçersizdir.

4. Rıza Alınmasının Gerekli Olmadığı Durumlar.

Kural, işleme için veri sahibinin açık rızasının alınması olmakla birlikte; Kanun’da bazı istisnai hallerde, rıza alınmadan da kişisel verilerin işlenebileceği öngörülmüştür. **Kanun’un 6’ncı maddesinde düzenlenen özel nitelikli kişisel verilerden olmaması kaydıyla, kişisel veriler, aşağıdaki hallerde ilgili kişinin rızası olmadan işlenebilir:**

- a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi.
- b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.
- c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.
- ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.
- d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.
- e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.
- f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

Özel nitelikli kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenebilmesi kanuni düzenlemelere bağlıdır. Sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hallerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Her ne kadar Kanun’da, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği düzenlenmiş ise de, bu doğrultuda çıkarılan

“Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelik” hakkında Danıştay yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir ve bu Yönetmelik’in iptali için açılan dava halen devam etmektedir. Sağlık ve ilaç sektörü dışında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar bakımından ise, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesi mümkün değildir.

5. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hâle Getirilmesi

Kişisel verilerin bir kere hukuken işlenmiş olması, bu verilerin artık ilelebet elde tutulabileceği anlamına gelmemektedir. Kanun’un 7’nci maddesinin ilk fıkrasına göre, hukuka uygun olarak işlenmiş olan kişisel veriler, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde re’sen veya veri sahibinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

Bu madde kapsamında verilerin silinmesi ve yok edilmesinden kasıt, verinin geri dönüştürülmesi mümkün olmayacak şekilde ortadan kaldırılmasıdır. Verinin anonim hale getirilmesi ise, Kanun’un 3’üncü maddesinin (b) bendinde *“kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesi”* olarak tanımlanmıştır. Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hale getirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen *“Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik”* (kısaca “Yönetmelik”) 28.10.2017 tarih ve 30224 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış olup, 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Yönetmelik uyarınca, kişisel verilerin silinmesi işlemi, diğer verilere de sistem içerisinde erişilememe ve bu verileri kullanamama sonucunu doğuracak ise gerekli koşullar sağlandığı sürece söz konusu kişisel veriler silinmiş sayılacaktır. Yönetmelik’te “silme”, “yok etme” ve “anonim hale getirme” terimleri tanımlanmış ve kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde kişisel verilerin re’sen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinip, yok edilip veya anonim hale getirileceği düzenlenmiştir.

Veri sorumluları, kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süreyi belirledikleri ve silme, yok etme ve anonim hale getirme süreçlerini açıkladıkları bir **“Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası”** hazırlamakla yükümlüdürler. Kişisel Veri ve İmha Politikası’nda asgari olarak:

- Kişisel veri saklama ve imha politikasının hazırlanma amacına,
- Kişisel veri saklama ve imha politikası ile düzenlenen kayıt ortamlarına,
- Kişisel veri saklama ve imha politikasında yer verilen hukuki ve teknik terimlerin tanımlarına,
- Kişisel verilerin saklanması ve imhasını gerektiren hukuki, teknik ya da diğer sebeplere ilişkin açıklamaya,
- Kişisel verilerin güvenli bir şekilde saklanması ile hukuka aykırı olarak işlenmesi ve erişilmesinin önlenmesi için alınmış teknik ve idari tedbirlere,
- Kişisel verilerin hukuka uygun olarak imha edilmesi için alınmış teknik ve idari tedbirlere,
- Kişisel verileri saklama ve imha süreçlerinde yer alanların unvanlarına, birimlerine ve görev tanımlarına,
- Saklama ve imha sürelerini gösteren tabloya,

- Periyodik imha sürelerine,
- Mevcut kişisel veri saklama ve imha politikasında güncelleme yapılmış ise söz konusu değişikliğe,

ilişkin bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.

6. Kişisel Verilerin Yurt İçinde ve Yurtdışına Aktarılması

Kanun'un 8 ve 9'uncu maddelerinde, kişisel verilerin işlenmesinin özel bir türü olarak kabul edilen "**kişisel verilerin aktarılması**" düzenlenmiştir. Kişisel verilerin yurt içinde üçüncü kişilere aktarımını düzenleyen 8'inci maddenin ilk fıkrasına göre, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın kişisel veriler üçüncü kişilere aktarılamaz.

Dolayısıyla, **kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılacağı durumlarda, kişisel verilerin işlenmesi için rıza alınması tek başına yeterli olmayacak, özel olarak kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarımı için ayrıca rıza alınması gerekecektir.**

Kanun'un 8'inci maddesinin ikinci fıkrasında, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin 5 ve 6'ncı maddelerde belirtilen açık rızanın aranmadığı istisnai hallerin, kişisel verilerin aktarılması açısından da uygulanacağı belirtilmiştir.

Kanun'un 9'uncu maddesi ise, kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasını özel olarak düzenlemiştir. Buna göre, **eğer kişisel veriler yurt dışına aktarılacaksa, bunun için kural olarak veri sahibinin özel olarak rızasının alınması gerekmektedir. Bu bakımdan, genel olarak kişisel verinin aktarımı için verilen rıza, verilerin yurt dışına aktarımı için tek başına yeterli olmayacaktır.**

Kanun'un 9'uncu maddesine göre, kişisel verilerin veri sahibinin rızası olmaksızın yurtdışına aktarılabilmesi için, Kanun'un 5 ve 6'ncı maddelerinde belirtilen istisnai hallerin bulunmasının yanı sıra, ya (i) *kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli korumanın bulunması* ya da (ii) *Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun buna izin vermesi* gereklidir.

7. Veri Sahibinin Hakları

Kanun'un 11'inci maddesinde, kişisel verileri işlenen kişilerin sahip olduğu haklar düzenlenmektedir. Bu haklar şunlardır:

- a. Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme,
- b. Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,
- c. Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,
- d. Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,
- e. Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,
- f. Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,
- g. İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,
- h. Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme.

Söz konusu maddede sayılan **en önemli haklarından biri, veri sahibinin hukuka aykırı olarak verilerinin işlenmesi halinde tazminat talep edebilecek olmasıdır.**

8. Veri Sorumlusu ve Yükümlülükleri

Kanun'un 3'üncü maddesinin (1) bendinde, veri sorumlusu "*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlanmıştır. Veri sorumluları, gerçek kişiler olabileceği, kamu kurumları, şirketler ve vakıflar gibi tüzel kişiler de olabilir.

Bir kimsenin veri sorumlusu sayılıp Kanun kapsamına girebilmesi için, bir veri kayıt sistemini yönetiyor olması gerekir. Bu bakımdan, veri kayıt sisteminin tanımı, Kanun'un kapsamının belirlenmesi açısından oldukça önemlidir.

Kanun'un 3'üncü maddesinde veri kayıt sistemi, "*kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi*" olarak tanımlanmıştır. Kanun'un gerekçesinde, elektronik veya fiziksel ortamda oluşturulabilecek olan veri kayıt sistemlerinde kişisel verilerin sınıflandırılmasının; kişilerin ad, soyad veya kimlik numarası üzerinden yapılabileceği gibi, kredi borcunun ödenip ödenmemesine göre de yapılabileceği belirtilmiştir.

Veri sorumlusu, kişisel verileri bizzat işleyebileceği gibi, bu işlem için bir üçüncü kişiyi kullanabilir. Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen bu tür gerçek veya tüzel kişiler, Kanun'un 3'üncü maddesinin (ğ) bendinde "*veri işleyen*" olarak adlandırılmıştır. Kanun'da kişisel verilerin korunmasına ilişkin yer alan bazı yükümlülükler, veri sorumluları yanında veri işleyenler için de getirilmiştir. Veri sorumlularının Kanun'da öngörülen başlıca sorumlulukları aşağıda açıklanmıştır.

8.1. Aydınlatma Yükümlülüğü

Veri sorumlusu, Kanun'un 10'uncu maddesi uyarınca ,kişisel verilerin elde edilmesi sırasında bizzat veya yetkilendirdiği kişi aracılığıyla aşağıdaki bilgileri veri sahibine sağlamakla yükümlüdür:

- a. Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,
- b. Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,
- c. İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı,
- d. Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,
- e. Veri sahibinin 11 inci maddede sayılan diğer hakları.

28'inci maddesinin ikinci fıkrasında, bazı hallerde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün söz konusu olmayacağı düzenlenmiştir. Bu haller şunlardır:

- a) Kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması,
- b) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi,
- c) Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme

veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması,

ç) Kişisel veri işleminin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olmasıdır.

8.2. Veri Güvenliğinin Sağlanmasına İlişkin Yükümlülükler

Kanun'un 12'inci maddesinin ilk fıkrasına göre, veri sorumlusu;

- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
- Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,
- Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak,

amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır. Maddenin üçüncü fıkrasına göre, **veri sorumlusu, ayrıca kendi kurum veya kuruluşunda, Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır.**

12'nci maddenin ilk fıkrasında sadece veri sorumluları açısından söz konusu tedbir alma yükümlülüklerinden bahsedilmiştir. Ancak, maddenin ikinci fıkrasında, kişisel verilerin kendi adına başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi hâlinde, veri sorumlusunun bahsi geçen tedbirlerin alınması hususunda bu kişilerle birlikte müştereken sorumlu olacağı öngörülmüştür. Bu çerçevede, veri işleyenlerin de veri güvenliğinin sağlanması için tedbir alma yükümlülüğü altında olduğu söylenebilir.

Nitekim 12'inci maddenin dördüncü fıkrasında, veri sorumlularının yanında veri işleyen kişilerin de, öğrendikleri kişisel verileri Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklamaları ve işleme amacı dışında kullanmaları yasaklanmıştır. Bu yükümlülük, veri işleyenlerin görevden ayrılmasından sonra da devam edecektir.

Verilerin güvenliğine ilişkin veri sorumlularına getirilen bir diğer yükümlülük ise, işlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, bu durumu en kısa sürede ilgisine ve Kurul'a bildirilmesidir. Kurul, gerekmesi hâlinde bu durumu, kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilan edebilir.

8.3. Veri Sahipleri Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması ve Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi

Veri Sorumluları; Kanun'un 13'üncü maddesi uyarınca, veri sahipleri tarafından yazılı olarak veya Kurul'un belirleyeceği diğer yöntemlerle kendisine iletilen Kanun'un uygulanmasıyla ilgili talepleri, niteliklerine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırmalıdır. Ancak, işlemin ayrıca bir maliyet gerektirmesi hâlinde, veri sorumlusu, Kurul'ca belirlenen tarifedeki ücretleri başvuruda bulunan veri sahibinden isteyebilir; şu kadar ki, başvurunun veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması hâlinde alınan ücret ilgiliye iade edilir.

Veri sorumlusu, talebi kabul eder veya gerekçesini açıklayarak reddeder ve cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir. Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi hâlinde veri sorumlusu tarafından bu talebin gereği yerine getirilir.

Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; veri sahibi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurul'a şikâyette bulunabilir.

Kurul, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen yapacağı inceleme sonucunda bir ihlalin varlığını tespit ederse, hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek ilgililere tebliğ eder. Veri sorumlusu, bu kararı, tebliğ tarihinden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirmek zorundadır.

8.4. Veri Sorumluları Siciline Kaydolma Yükümlülüğü

6698 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde, Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından kamuya açık şekilde bir Veri Sorumluları Sicili tutulacağı ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin, veri işlemeye başlamadan önce bu Sicile kaydolmak zorunda olduğu düzenlenmiştir. Bu hususla ilgili olarak geçtiğimiz aylarda "*Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik Taslağı*" (kısaca "*Yönetmelik Taslağı*") kamuoyunun görüşüne açılmıştır.

Kural, tüm veri sorumlularının sicile kayıt olmasının zorunlu olması olmakla birlikte işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisnalar getirilebileceği öngörülmüştür. Kişisel verinin niteliği, kişisel verinin sayısı, kişisel verinin işlenme amacı, kişisel verinin işlendiği faaliyet alanı, kişisel verinin üçüncü kişilere aktarılma durumu, kişisel veri işleme faaliyetinin; kanunlarda açıkça öngörülüp öngörülmediği veya veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirmesi için gerekli olup olmadığı, kişisel verinin muhafaza edilme süresi, veri sorumlusunun istihdam ettiği çalışan sayısına göre Kurul, sicile kayıt yükümlülüğüne istisna getirebilir.

Kurul, Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ayrıca Veri Sorumluları Siciline kayıt yaptırılması gereken süreyi belirleyip ilan edecektir. Kurul tarafından belirlenen süreye kadar, veri sorumluları, Veri Sorumluları Siciline kaydolmadan verileri işleyebilecektir.

Türkiye'de yerleşik olan veri sorumluları ile yurt dışında yerleşik olan ve tüzel kişi veri sorumlusu temsilcisi atayan veri sorumluları, Sicile kayıt ve diğer işlemler için bir irtibat kişisi atamakla yükümlüdür. Atanan bu kişi, veri sorumlusunun temsilcisi değildir. İrtibat kişisi Kişisel Verileri Koruma Kurumu ("Kurum") ve veri sorumlusu arasındaki iletişimin sağlanması ve yönetilmesinden sorumludur. Sicile kayıt başvuru sırasında aşağıdaki bilgilerin verilmesi zorunlu olduğundan, Kanun'a ve ilgili mevzuata uyum çalışmalarının Yönetmelik Taslağı'nın yayımı beklenmeden yapılmasını öneririz.

- Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,
- Veri konusu kişi grubu ve grupları ile bu kişilere ait veri kategorileri hakkındaki açıklamalar,
- Kişisel verilerin aktarılacağı alıcı veya alıcı grupları,
- Yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel veriler,
- Veri güvenliğine ilişkin öngörülen ve Kurul tarafından belirlenen kriterlere göre alınan tedbirler.

Sicile kayıt yükümlülüğü bulunmasına rağmen bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen veri sorumluları hakkında 20.000 TL ila 1.000.000 TL arasında idari para cezası uygulanacaktır.

9. Cezai ve İdari Yaptırımlar

9.1. Cezai Yaptırımlar

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, ele geçirilmesi ve yok edilmemesi, 5271 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ("TCK") 135 ila 140'ıncı maddeleri arasında özel bir suç türü olarak düzenlenmiştir. 6698 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, TCK'nın söz konusu hükümlerine atıf yapılarak, kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından bu hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

- Kişisel verileri hukuka aykırı kaydetmek (1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası)
- Kişisel verileri başkasına vermek, yaymak veya ele geçirmek (2 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası)
- Kanunla belirlenen süreler geçmiş olmasına rağmen verileri yok etmeme (1 yıldan 2 yıla kadar hapis cezası)

Veri sorumlusunun genellikle bir tüzel kişi olacağı dikkate alındığında, TCK uyarınca kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesinden tüzel kişinin hangi görevlilerinin sorumlu olacağına belirlenmesi, önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır.

Bir görüşe göre; Yönetim Kurulu tarafından veri kayıt sisteminin yönetilmesi konusunda bir yetki devri yapılmış olsa dahi, böyle bir yetki ve sorumluluk devrinin geçerli olmayacağı, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi sebebiyle tüm yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluk riskiyle karşılaşmasının söz konusu olabileceği belirtilmektedir.. Bizim de benimsediğimiz diğer bir görüşe göre, Türk Ceza Kanunu'nun 140. Maddesinde yukarıda sayılan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacağını açıkça düzenlenmiş olması sebebiyle, Yönetim Kurulu üyelerinin cezai bir sorumluluğu olmayacaktır. Ancak, bu konudaki uygulamanın detayları, mahkeme kararları ile netlik kazanacaktır.

9.2. İdari Yaptırımlar

Kanun'un "Kabahatler" başlıklı 18'inci maddesinde, Kanun'da öngörülen bazı yükümlülüklerin ihlali halinde Kurul tarafından çeşitli oranlarda idari para cezası uygulanabileceği öngörülmüştür. Buna göre, Kurul;

a) Aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında **5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına** kadar,

b) Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında **15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına** kadar,

c) Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında **25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına** kadar,

ç) Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında **20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına** kadar idari para cezası uygulanabilir.

10. Kanun'un Yürürlüğü ve Önceden İşlenmiş Kişisel Verilerin Durumu

Kanun'un yürürlüğünü düzenleyen 32'nci maddesine göre, (i) kişisel verilerin aktarılmasını düzenleyen 8 ve 9 uncu maddeler, (ii) veri sahiplerinin haklarını düzenleyen 11'inci madde, (iii) başvuru, şikâyet ve Veri Sorumluları Sicilini düzenleyen 13, 14, 15 ve 16'ncı maddeler ve de (iv) cezai ve idari yaptırımları düzenleyen 17 ve 18 inci maddeler, 07.10.2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup, diğer maddeler ise Kanun'un yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrası, hali hazırda işlenmiş kişisel verilerin durumunu düzenlenmiştir. Buna göre, Kanun'un yayım tarihinden önce işlenmiş olan kişisel veriler, Kanun'un yayım tarihinden itibaren iki yıl içinde Kanun hükümlerine uygun hale getirilir. Bu süreç içerisinde Kanun hükümlerine aykırı olduğu tespit edilen kişisel veriler derhal silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir. Buna karşılık, Kanun'un yayım tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızalar, bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmaması halinde, Kanun'a uygun kabul edilir.

Saygılarımızla,

Eldem Avukatlık Bürosu¹

¹ Bu çalışma, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun ve ilgili mevzuatın ilgililer tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmak ve bu alanda farkındalık oluşturmak üzere derlenen soruları ve açıklamaları içermektedir. Kişi, kurum veya kuruluşların Kanun karşısındaki durumuna ilişkin yorum yapılmasını gerektirecek hususlarda, bu çalışmada yer alan açıklamalar dayanak gösterilemez. Bu çalışmada yer alan açıklama, bilgi ve verilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından büromuz sorumlu tutulamaz.